

זעת הקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 336 פרשת: כי תצא שבת קודש ט' אלול תש"פ (29 באוגוסט 2020 למנינים)

תל-אביב	18:50	19:46	ציאה	ר"ת
ירושלים	*18:33	19:44		
חיפה	18:40	19:46		
באר שבע	18:49	19:45		

*לנוהגים 40 דק' 18:23

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

עבודה זרה בזמן הזה

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

ד. בגמרא (פסחליון טז.), על הפסוק "כי דבר ה' בזה" דרשו חז"ל, זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, ע"ש. ורבינו הגר"ח מוולוז'ין זיע"א (בדרשת מהר"ח) מפרש, שהכוונה גם על מי שעוסק בתורה, אלא שיכול להוסיף עוד ולא מוסיף, גם עליו נאמר כי דבר ה' בזה והדברים נוראים, וכמו שמבואר בנפש החיים (שער ה) שהזכירו הכנים טומאה לבית קודש הקדשים. והדברים נוראים. ה. בגמרא (פסחליון טז.), כל בעלי כישוף אוב וידעוני הרי זה איסורי תורה וחייבים סקילה. ומפורש בספר החינוך (מל"ת תול"ד) שחומרת האיסור בזה, שאסור להתלהב מכל מיני חוכמות הגויים, וזה סיבת האיסור, כמו שאסור לעשות תבנית בית המקדש וכלי בית המקדש לא בבית ולא בבית הכנסת (כמבואר במנחם ל"ה ט"ז), שלא להתפעל מכל מיני כלים ובתים אלא רק מבית המקדש ומחוכמת התורה, וזה ממש כעין עבודה זרה, כלומר לא להכניס לעצמנו דברים זרים.

וכמה מחזקים אותנו דברי הזוהר הקדוש (בפסוק פתח ט"ז על ע"ג), שבראש השנה דנים את האדם עד כמה מכבד את ה' יתברך ואת התורה ולומדיה, ע"ש. וכוננת הדברים עד כמה חשוב לנו כל השנה כולה כבוד שמים בלבד, ויש להרגיש עלינו את עבודת ה' יתברך בהשגות ובדרגות כאלו, כאשר מהאוכל לא מתלהבים ולא מקפידים ובוודאי שלא עושים מחלוקת על אוכל, אלא מסתדרים תמיד עם החברים והאורחים בעין טובה וכבוד גדול, כי מאמינים ומבינים שהכל מהשמים לטובה. וכידוע אוכל לא אוהבים, אוכל אוכלים! ומפורש ברמב"ם (הלכות תשובה פ"א ה"ג), לחזור בתשובה מרדיפת המאכלות, ע"ש.

ומכאן גם נלמד שלא ממהרים בתפילה, אין סיבה למה! המהירות היא כעין זלוול בכבוד שמים, שיש דברים אחרים חשובים חס ושלוש יותר מהתפילה. וכן להתגבר מאד על טלפון לא כשר הן וכיזיא בהן, ולהרגיש שזה תאוה מיותרת וניתן להסתדר בחכמה גדולה, על ידי דברים אחרים, או בעיכוב זמן נוסף, וזה כבוד שמים גדול מאד מאד. ומדויק בגמרא (ב"ב ק"י) "לעולם יעבוד אדם עבודה שהיא זרה לו - כלומר, עבודה מבוזה ומכוערת, (עין נפשים ט"ז) - ולא יצטרך לבריות", אלא יתחזק באמונה בעבודה פשוטה ויגיע בה לדבקות בה' יתברך, ולא מעשים של תאוות וכבוד אשר הם עצמם ממש עבודה זרה, רח"ל.

גם רואים את היסוד הזה בפרשה של אשת יפת תואר, שהפסוק אומר במפורש שמותר במלחמה לקחת אותה לאשה, וחז"ל מסבירים (קידושין כ"א) שבמלחמה אין ברירה, ע"ש. ומשמע מכאן על כל מצוות התורה שאסור לעשותן, זה בגלל שניתן לנו הכח להתגבר ולשמור ולעשות ויש ברירה. וזה כבוד ה' יתברך הנכון לכולנו לכל השנה כולה, והיתה לה' המלוכה. שבת שלום.

ואין בהם תועלת והכנה לעבודת ה', ממילא יש כאן דבר זר ומשונה שאין בו כבוד שמים, ואין כאן עבודת ה', וזה נקרא עבודה בלי אזכרת שם שמים, וזה פעולה זרה שאין בה תועלת. ונקראת עבודה זרה כעין עובד זר שנקלע למקום מסוים, ולא שייך לאותם אנשים, כך מעשים כאלו הם מעשים זרים לפני ה' יתברך, אין כאן מצוה, אין כאן יראת שמים, אין כאן עבודת ה', והתוצאה: יש כאן מעשה זר, והזר הקרב יומת, כדן עבודה זרה שאין בה תועלת.

ולמדנו מכאן על כל חיי עולם הזה שלנו יום יום ושעה שעה, כמה יש להתבונן בהם שיהיו אמצעי לתועלת רוחנית, אחרת יש כאן עבודה זרה, רח"ל. יש כאן אפיקורסות, ואין תועלת ואין כלום. ומפורש כן בספר החינוך - במצוות עשה של "אהבת ה' יתברך" (מ"ע ת"ח) ובמצוות לא תעשה של "ולא תתורו" (מל"ת ט"ז) - שכאשר מכוון לשם הנאת הגוף בלבד, גם אם האוכל כשר למהדרין הרי זה ביטל מצוות עשה ועבר על לא תעשה, ע"ש. והדברים נוראים.

ומשמע מכאן שהיסוד של כל עניני עולם הזה החומריים הוא להפוך אותם כאמצעי לעבודת ה' יתברך, אחרת זה אמצעי לתאוות הגוף, ויש כאן עבודה זרה של הפקרות ושל אפיקורסיות, רח"ל. ולא לחינם מוסיפים ביוזמי הגדול שבסליחות את המלים, סוררים ומורים היינו, וזה ממש וידוי על תאוות האכילה.

ובזה נזכה להבין כמה מאמרי חז"ל הקדושים אשר מלמדים אותנו על כל מיני מעשים ופעולות שלכאורה נראים דברים קטנים, ולדעת חז"ל הקדושים חמורים מאד מאד.

א. בגמרא (ע"ג ט"ז), עובד כוכבים שעשה משתה לבנו וזימן את כל היהודים שבעירו, אף על פי שהיהודים אוכלים משלהם, כשרות בד"ץ וכו', עם כל זה כאילו אכלו מזבחי מתים, שמומן ההומנה כבר נכשל באכילת גויים, ע"ש. והדברים נוראים. (ועין למזן כצנו הגדול זיע"א ב"ב פ"א ה"ג וז"ל סימן ג')

ב. בגמרא (נדרים כ"ג), כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו, וזה מתאים לזוהר הקדוש (תק"ה, ק"ד קע"ט ע"א), כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. ולפי הנזכר מובנים הדברים נפלא, כי כעס וכיזיא בזה זה סימן של עצמאות של השכלה, וזה נגד האמונה, ובעל אמונה רואה תמיד את ה' יתברך, ולא כועס וכל כולם. וכמו שתאוות אכילה ובעל עבודה זרה הרי זה אפיקורוס, כך מידת הכעס הקשה ממש עבודה זרה, ואוי לנו ביום הדין.

ג. בגמרא (סוטה ל"ז), כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה, וכאילו כפר בעיקר. כאשר אדם שוכח מאיפה הוא בא, ומי נתן לו את הכל, הרי זה ממש עבודה זרה, רח"ל. ומצינו בגמ' שם (סוטה ט"ז) עוד כמה דברים חמורים, ע"ש.

בפרשת השבוע פרשת כי תצא יש חמשים וארבע מצוות, ובניהם פרשת בן סורר ומורה: "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם. ורגמנו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו" פסוקים אלו מדברים על נער בן שלוש עשרה שנים, אשר הוא זולל וסובא, דהיינו, אוכל בשר ושותה יין. ומה דינו? ורגמנו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך!

ויש להבין, הרי בוודאי הבשר היה כשר למהדרין, וכן היין היה רובו יין וברכתו הגפן לכל הדעות, ובוודאי שהוא שותה ואוכל ומברך לפני ואחרי, שהרי לא כתוב בתורה שיש בעיה עם הכשרות אלא הבעיה היא בעצם האכילה. ואם כן הרי זה מותר! כמו שמפורש בתורה בפרשת ראה: "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך פאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר, בכל אנת נפשך תאכל בשר". ומפורש בגמרא (תולין ט"ז), כשנכנסו לארץ ישראל הותר להם בשר תאוה. ואם כן, נער זה זכאי ולא חייב, אז מדוע יש מצוה להורגו במיתה החמורה ביותר, בתורה, מיתת סקילה?!

אמנם חז"ל אומרים (פסחליון ע"א), "ימות זכאי ואל ימות חייב", אבל עדיין יש לעיין איפה בכלל רואים כאן התחלה של קלקול? ולמה לא דנים אותו באשר הוא שם?

ויש לבאר בזה על פי מה שכתב רבינו האבן עזרא, מי שמבקש חיי עולם הזה כדי להתענג בכל מיני מאכל, זה כמו אפיקורוס ע"ש. ואפיקורוס היינו הפקר, מתנהג בהפקרות והולך אחר תאוותיו (עין ב"ב ט"ז ל"א), וזה חמור מאד. וגם עכשיו שהוא זכאי, יש לו שורשים קשים ורעים של תאוות אסורות ודינו כאפיקורוס. ודומה לחז"ל הקדושים (ע"ג ט"ז) המינין והמסורות והמומרים, מורידין ולא מעלין.

והביאור בזה, שבאמת ה' יתברך מתיר לנו לאכול בשר תאוה, לאכול להנות ולשמוח, וגם ניתן לקיים בכך מצוה כאשר מכוון לשם שמים, ובפרט בחגים ובשבת קודש (עין משני בבבלי"ל סימן כ"ב). נמצא שהבשר אמצעי למצווה, אמצעי לעבודת ה' יתברך, אמצעי להיות בריא וחזק כדי לעבוד את ה' יתברך, והבשר והיין טפל למצווה, ועראי לעומת הקבע בעבודת ה'.

אבל בן סורר ומורה שזה אצלו התכלית, אך ורק כדי לאכול ולהנות וממשיך כך בדרוכו ולא מתקדם בעבודת ה', ובוזה נהפך להיות התאוה והאכילה למטרה בפני עצמה, בגדר כוונה להנאות הגוף בלבד, זה חמור מאוד בעיני ה'. וכדברי רבינו חובת הלכות הקדוש (שער הפלישות פ"ק ט"ז) "עושים ביטנם אלוהיהם", וזה בגדר עבודה זרה, כלומר מעשים שעושים בני אדם

הפתרון לבעיה מתחיל משם, לא מכאן!

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

לאפסי. מה שאומר שהסיבה היחידה שגרמה לו לחשוך "לשאת אותה לאשה" הוא צורתה ומראה החיצוני בלבד.

וכאן מלמד הקדוש ברוך הוא כל אחד ואחד מאתנו את 'יסוד היסודות' של החיים. אדם שנשא אשה אך ורק בגלל המראה החיצוני שלה, ולא משנה אם היא יהודיה או גויה, מבוגרת או צעירה, מרשעת או צדיקה, בכל מקרה, בדרך הטבע, סופו לשנותה. קשר שנוצר בעקבות מציאת חן חיצונית לא יוכל לעולם להחזיק מעמד ולשרוד את נפתולי החיים. אין סיכוי שבעולם שבעל שבחר לו לרעייה את האשה שהכי "מצאה חן בעיניו" ישרוד איתה חיי שלום בית.

וזאת משום שכל דבר חיצוני, מעבר לסופו לאבדון, גם בשעות קיומו עדיין מוגדר הוא כאבדון. אני חוזר: כל דבר חיצוני, מעבר לסופו לאבדון, גם בשעות קיומו עדיין מוגדר הוא כאבדון.

וההיגיון בדבר הוא כל מה שמוצא חן בעיני אדם, כאשר אינו ברשותו, שייך לתאוותו של האדם כלפי חוץ. ותאוותו של אדם כלפי חוץ אינה מתמלאת על ידי אותו מושא תאוה הנכנס לרשותו, משום שאז שוב פעם אין זה אותו דבר חיצוני אליו הוא חשק, זה כבר נהיה חלק מהמערכת. הוא שוב יחפש ויאתגר את עצמו בדבר הנדיר, הבלתי ניתן להשגה, החיצוני ממנו. מעבר לכך, כל כח המשיכה של אותה תאוה נבע בעיקר מהקושי להשיג אותה, לאחר שהוא בחלקו, שוב לא חש האדם את אותה משיכה לדבר, ולא משנה מה הוא יהיה.

מכאן ואילך יתר הדברים ברורים ומובנים לחלוטין. ילד שגדל בבית בו רואה את אביו ואת אמו, אשר במקום לחיות כאוהבים ורעים, חיים "חיי שנאה" כהגדרת הכתוב, לא ייתכן שיצליח לעולם לגדול ולהיות מחונך עדין נפש ואציל רוח. ילד כזה יצדיק מיד בתחילת דרכו גם את אביו וגם את אמו, וילמד לשנוא את העולם, את המתגוררים בו, ואפילו, לא עליו, את ריבונו.

אם ראית ילד שהידרדר באורח פתאומי, אם ראית נער, שלמרות ההשקעות האדירות בחינוך על עברו ועל עתידו, ירד אל עבר פי-פחת, אל תמהר להאשים את המחנכים, אל תמהר להאשים את היועצים, ואל תמהר אפילו להאשים את ההורים בחוסר הבנה בחינוך. יתכן שהם מבינים גדולים מאד בחינוך, אולם מה שהיה חסר להם הוא ההבנה בערכו הבסיסי של בית יהודי. מה שהיה חסר להם הם חיים של אהבה ואחוה, שלום ורעות אמתיים.

אם אין לך שלום בית אמתי, אם ביתך אינו משכן לאהבת אמת, אל תצפה שבניך יהיו מוצלחים וראויים לקמת בית טוב יותר.

אז מהסוף רואים איך היתה ההתחלה. "טוב אחרית דבר מראשיתו" (ספסלת ז, ח). וכמו שאמר אלישע בן אבויה לתלמידו רבי מאיר, שהידרדרותו האישית לא החלה בעקבות התפקדות בגיל מבוגר אלא בעקבות חגיגת הברית שנערכה שלא בכונה הנכונה והראויה, והארכנו בכך די בעבר.

אז מהסוף להתחלה, ילד לא מחונך עלול להיווצר בעקבות הורים שאינם אוהבים. הורים שאינם אוהבים, עלולים להיווצר בעקבות נישואין המושתתים על ערכים של חיצוניות. נישואין המושתתים על ערכים של חיצוניות עלולים להיווצר בעקבות חוסר הבנה במהותו של בית ובמהותה של הקמת משפחה בישראל.

זיהוי מקור המחלה הוא לא רק חצי מהפתרון, אלא בדרך כלל פתרון מלא. פתרון מנע של טרגדיות שלא יצוצו. לא משנה עם טרם הקמת את ביתך, ולא משנה אם הקמת אותו שלא ברגל ימין. עכשיו עוצרים את החיים ומתחילים אותם מחדש, נותנים משקל לדברים החשובים באמת, וזוכים להצלחה בכל השלבים.

נוכה כולנו, את עצמנו ואת האחרים להכיר בהבנה ובערך שבבניית בית יהודי וכשר בעם ישראל, נפנים ונפרסם את התנאים האמתיים המובילים לבית זה. ונוכה לראות בתים מלאים כל טוב, רוחנית וגשמית, בנחת, שלווה ובמילוי כל המשאלות, ובנים ובני בנים מוצלחים ומבורכים בכל מכל כל, גדולים בתורה וביראת שמים טהורה, במילוי כל המשאלות לעבודת ה' יתברך, אמן.

הערה: אנו חוזרים שוב. ניתן להשיג את סדרת השיחות "הבית השלם" בישיבה הקדושה או בטלפון: 03-5011150, ללא עלות. לכם ולהפצה לאחרים, וכל המרבה הרי זה משובח. בידינו להציל עוד בתים רבים בישראל, ולצבור זכויות נוספות ליום הדין והכלל.

ברוכים תהיו!

שלום וברכה מורי ורבותי!

פעמים רבות אנחנו נמצאים בפני טרגדיה חינוכית שמתרחשת בחיינו או בחיי הסובבים אותנו, ואיננו מצליחים להבין מהו הגורם לבעיה זו לקרות? היכן האשמה התלויה או לא תלויה בנו, אשר בעטיה נגרם אותו אסון? היכן נקודת השבר שגרמה לאותו מצב בעיית לצועץ?

ובראש ובראשונה, ושאלת השאלות, נתונה בפייהם של הורים השואלים מה גרם לבני היקר, לאחר עשרות שיעורים ושיחות ששמעתי בחינוך הילדים, לאחר אינספור דיסקים עלונים ומאמרים תורניים ואחרים, שהשקעתי, רכשתי, למדתי ושיננתי בנושא, לאחר מאות שיחות טלפון עם רבנים, מומחים, יועצים ומה לא? בהם שאלתי על כל פרט בחיי, לקבל ילד שהמחמאה הגדולה ביותר בה ניתן להגדיר אותו היא "פרחח"? מחמאות זולות יותר מסוכן להעלות על הדעת.

את אותה שאלה שואלים פעמים רבות אנשי חינוך, אשר יודעים במהלך השנים להשקיע רבות בחינוכם של ילדי ישראל, והנה תחת ידם, בצורה "לא הגיונית" מבחינתם, צמח וגדל העשב השוטה, שכיום מכהן פאר כ'ראש המאפיה' השכונתית או אף גרוע מכך.

מוריי ורבותיי, שימו לב. פרשתנו מדברת בדיוק על הנושא הזה, וביתר דיוק על הדוגמא הזו.

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וְנָתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׂבִי: וְרָאִיתָ בְּשִׁבְיָהּ אִשָּׁת יִפְתָּ תֹאֵר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה וְגו'" (דברים כ"ג, ו-6). מיד לאחר פרשייה קצרה זו, בה מתירה התורה הקדושה ליהודי לשאת גויה "לאשה", מגיעה הפרשה הבאה "כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֹהֶבָה וְהָאֶחָת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ בָּנִים הָאֹהֶבָה וְהַשְׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשִׁנְיָהּ" (ס"ט, טו). כשמיד לאחר מכן מתחילה הפרשייה מהעצובות ביותר בתנ"ך: "כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֵינָנּוּ שְׂמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם" (ס"ט, יח).

על הקשר בין שלושת הפרשיות הקצרות הללו ועל הסמיכות המעידה על כך, דורשים חז"ל, ודבריהם מובאים ברש"י הקדוש במקום, כי לא לחינם נסמכו פרשיות אלו, אלא כל פרשייה היא תוצאה של חברתה. וכך אומר לו הקדוש ברוך הוא לנושא אשה גויה בשעת מלחמה ב'היתר': "מותר לשאת את האשה, אבל אם תשאנה, סופך להיות שונאה, וסופך להוליד ממנה בן סורה ומורה".

וכאן נשאלת השאלה. האם הקדוש ברוך הוא מתיר את נישואי הגויה בשעת המלחמה או אוסר אותן? האם הקדוש ברוך רוצה, או מאפשר למצער, לחייל היהודי לעשות זאת או שמא חלילה וחס איננו חפץ בכך? והשאלה מתבקשת, שהרי מחד גיסא אומר לו הקדוש ברוך: "שא אותה לאשה", אך מאידך גיסא מאיים או אולי אף מקלל, ומבטיח לו חיי גיהנם עם אותה אשה שישנאה, ואף חמור מכך שיצא לו ממנה בן סורר ומורה. הלוא דומה הדבר לאבא שיעניק לבנו הקטן ממתק בתמורה לסטירת לחי מצלצלת. אם אין ברצונך להעניק לי ממתק, אל תעניק. מה קשורה הסטירה לאותו ממתק? אם ברצונך של הקדוש ברוך לאסור אשת יפת תואר במלחמה, שיאמר ברורות שהיא אסורה אף בעת צרה וצוקה, למה להתיר ומאידך להכות ולקלל?

והתשובה לכך, מורי ורבותי, כרגיל: מפעימה, מדהימה, מלמדת, מחנכת ונוגעת להרבה מאד שלבים בחיינו האישיים, הפרטיים והציבוריים. אומר הקדוש ברוך הוא לאותו אדם: "יקירי, אני מבין את החולשות שלך, אני מבין שאתה לא יכול בשעת מלחמה להתגבר. אני מבין שזה לא הזמן לגייר אותה. ולכן, אני מתיר לך לשאת את האשה הזאת לאשה. אולם, אני מוכרח להזהיר אותך שבדרך הטבע, מבלי לקלל ומבלי להכות, האשה הזו הולכת להיות האשה השנואה ביותר שלך. ויתרה מכך, בנך הנולד לך ממנה יהיה בן סורר ומורה. אין ברירה, אין דרך אחרת, זהו חלק מתהליך, זו לא קללה זו מציאות".

וביאור הדברים: אדם בשעת מלחמה נכנס לבתי האויב, ומכלה כרצון הקדוש ברוך הוא את השאריות של העמים החפצים באבדנו של עם ישראל. והנה, הוא רואה אשה, שההיכרות היחידה שלו איתה והרצון היחיד שלו לשאתה הוא המראה החיצוני שלה. הלוא אין דבר אחר לו הוא יכול לשית לבו בשעת מלחמה, לא מידות, לא יראת שמים ולא שום חלק של מסירות או משהו ערכי אחר. מעבר לכך, הסיכוי וההיגיון שבין שונאי ישראל אלו תהיה אשה בעלת יראת שמים ומידות טובות, היא בין קלוש

אנו מנשקים אותם בפנים, האם ראוי לעשות כן?

תשובה: לנשק את ידם של אבא ואמא, הרי זה מצוין. ודבר גדול מאד הוא להראות הכנעה להורים ויראה מהם, אבל אין זה כבוד לנשק אותם בפנים, ובפרט הבנות עם האבא, שבזה יש גם בעיה של צניעות, כמוכן באירועים של שמחה, וכיוצא בזה. וגם האבא מנשק את הבנים בפנים, וכן האמא את הבנים והבנות, אבל בדרך כלל, ובעיקר בליל שבת קודש, יש סוד גדול לנשק את ידם של אבא ואמא, ואין צורך לנשק להם את הפנים. וכמוכן שלהורים מותר הכל (עי' ב"ח ס"ז פ"י בראשית אות טו).

וכמוכן הבנים והבנות צריכים להוסיף ולומר להורים תמיד: "תודה רבה על הכל!", וזה השלימות בכיבוד הורים. ואם באותו שבוע היה מצב קשה קצת, וחוסר עדינות, ויתכן שהיתה פגיעה בכיבוד הורים, צריכים הבנים והבנות אף לבקש סליחה מההורים. ומשמים רואים את הכל לטובה ולברכה. וביותר יזהר לנשק את ידי אמא, ויאמר קודם לכן "לשם יחוד" (כה"ח סי' רכב ס"ק ו-ז).

נתינת צדקה בלילה

שאלה: האם מותר לתת צדקה בלילה, שהוא זמן של דין?
תשובה: מותר לתרום צדקה בלילה, ובפרט לנזקקים שבאים לבקש, ואסור לצער אותם, ואין להכביד עליהם. ומתן בסתר יכפה אף (ועי' יב"ח ח"ט ו"ד סי' טו).

מקילים בצניעות ומחמירים בכשרויות

שאלה: האם מותר לאשה ללבוש חולצה מכופתת, אך להשאיר את הכפתור העליון פתוח [באופן שכל חלקי הצוואר החייבים בכיסוי עדיין מכוסים], או שזה נחשב רחובי? ומה אם מעט מהגופייה שתחת לחולצה תיראה דרך הכפתור הפתוח?

תשובה: כשהגופייה נראית, אין בזה שלימות בצניעות. וכן כשהכפתור העליון פתוח, בבית אין בעיה, אולם ברחוב וברשות הרבים ישנה חובה קדושה לסגור גם את הכפתור העליון, ולהתאמץ עד כמה שאפשר שלא להיראות רחובית, ולהתנהג בקלות דעת.

כידוע, יש המקילים בלבוש הנשים, ומאידיך מתירים כל מיני דברים, כגון פאה נכרית, ואף ממליצים עליה ואומרים כן גם לנשים הספרדיות שלנו. וכן מחמירים בכשרויות בלי טעם ובלי ריח. ואין לסמוך עליהם כלל ועיקר, ומצוה לברוח מאנשים כאלה כבורח מן האש.

ככל שהבגד רחב יותר, כך הצניעות מהודרת יותר

שאלה: האם מותר לאשה ללבוש חולצה שהשרוולים שלה עשויים מבד רך הנח מעט על הידים, אך עדיין רחב?

תשובה: מצוה להתבונן היטב שלא יהיה צמוד, וכמה שהבגד רחב יותר, כך המצוה מהודרת יותר, לחיים טובים.

זה פוגע ומוציא לעז על רבותינו זיע"א (עי' שו"ת אורח"ח ח"ב עמ' כז).

ומכאן תלמד שהמסורת והקבלה שבידינו מדורי דורות, הרי הן קודש קדשים, ואין לשנות. ועדיף במקום לשאול שאלות כאלו, ללמוד ש"ס ופוסקים בהתמדה עצומה, והבן.

וכמוכן שאי אפשר לסמוך על כל מיני תמונות שמוכרים היום על תנאים וקדמונים הנראים עם פאות בראשם, ובדאי שלא על תמונה של משה רבנו ע"ה וכדומה, ואין לך אלא חכם שבימך (ועי' ר"ח ס"א).

ואם אדם חושב שדבר זה יעזור לו ליראת שמים, כדאי לתת לו הדרכה כיצד להגיע להשגות יותר גבוהות וחשובות, כגון ענוה טהורה ועמל תורה. וידוע שזה בודאי עוזר ליראת שמים. וכן כל עניני הלבוש, כגון איזו חליפה לקנות, ואיזה מכנסיים ללבוש, לא צמוד ולא מודרני, וזה סימן מובהק ליראת שמים.

כ"ל למי שכבר גידל פאות

שאלה: הרב נשאל על פאות לספרדים, וענה שלא נהגו הספרדים לגדל פאות, מה הדין במי שכבר גידל, האם צריך להורידן?

תשובה: לא צריך להוריד, אולם צריך להמתיק את הפאות. ובפרט לילדים בתלמוד תורה, יש לעשות להם פאות עדינות אחרי האוזן, ושולם על ישראל.

ויותר להקפיד עליהם ועלינו, על עמל תורה, יראת שמים ואהבת ישראל. ולה' הישועה.

הורים המזמינים את עצמם לשבת קודש

שאלה: הורים שמזמינים את עצמם לבוא לשבת קודש, האם מותר לבנים לסרב לכך?
תשובה: כיבוד אב ואם הוא דבר גדול מאד, וה' יתברך צוה כן בעשרת הדברות, וכל הגויים בעולם שמעו והתפעלו מכך (עי' קדושין ס"ב). ורב יוסף היה קם לפני אמא כאשר היה שומע את פסיעות רגליה, והיה מכוין שבזה הוא עושה כבוד גדול לשכינה, ומקדש שם שמים (תולדותיו ס"א).

כיבוד הורים הוא בעיקר כאשר ההורים מקבלים מהילדים כבוד והנאה כמה שיותר. וכאשר באים לשבת, ורואים את הנכדים ונהנים להשתעשע איתם, וכולם רואים את הכבוד הגדול שעושים כולם להורים, הרי זו מצות עשה מן התורה כל רגע. ועם כל הלחץ שיש בבית ובמשפחה, חובה קדושה לקיים את רצונם של ההורים, ולעשות את בקשתם לבוא ולהתארח בשבת קודש (עי' בספר הנפלא ילקו"י כיבוד תוכים ח"א פ"ב ה"ח).

הוצאות של אוכל וכיבוד לכבוד ההורים, זו לא הוצאה גדולה, ויתכן שחייב בהוצאות אלה גם משל הבן (עי' קדושין ס"ב). ובפרט כאשר כל המשפחה אוכלים יחד, ואין כאן הוצאות מיוחדות עבור ההורים, שבדאי הבנים חייבים בזה, בבחינת ברכת הבית מרובה (עי' כתובות ק"ג). והעיקר לכיין כל רגע ורגע שמקיים מצות עשה מן התורה, ואם יש קושי מסוים יעשו שאלת חכם.

הנשיקה הראויה ביותר להורים

שאלה: אצלנו נוהגים לנשק את היד של אבא ואמא, ולקבל מהם ברכה, ולאחר מכן

סדרי הישיבה הם קודש קדשים!

שאלה: אני בחור ישיבה, ובישיבה אומרים סליחות רק בימי שני וחמישי לפני תפלת שחרית. האם כדאי בשאר הימים ללכת לבית הכנסת לומר שם סליחות ולהתפלל שחרית?

תשובה: אסור בהחלט! סדרי הישיבה הם קודש קדשים, ואין לשנות. גם לרבות, שיש מצוה על כל התלמידים להכנע ולהתבטל להוראות ההנהלה, ולא לעשות חסידות ולהיות פורץ גדר. ההתמדה בתורה ובדפי גמרא שווה מיליונים, וזה העיקר.

וכן בנות בתיכון חרדי, חובה קדושה עליהן להשמע להוראות ההנהלה בצניעות, בשמירת הזמנים, בתלבושת, הן וכיוצא בהן.

וצריך לקבל באהבה להיות תלמיד ותלמידה הכפופים להוראות תמיד. ועי' בגמרא (סנהדרין ס"ב) על שיעורו של רב חסדא בבית המדרש, ע"ש.

פאות הראש לספרדים

שאלה: ראינו בספרו של רבנו הגדול והקדוש רבי יוסף חיים זיע"א בספרו "בן איש חיל" (ח"א עמ' ל' דרוש ג לשנת ז"ט), ששם הוא מביא שלמרדכי היהודי היו פאות. ומביא בספרו "נפלאים מעשיך" את המעשה ביהודי והשר הישמעאלי, ומסיים בסוף הסיפור שהוא לא מבקש שיהיו הפאות גדולים ועבים כמו שעושים האשכנזים, אלא רק שיהיו ניכרים לעיני כל, וכן מובא שם (בעמ' כג בדרוש א לשנת ז"ט), מעשה ביהודי אחד שגילח את פאות ראשו וזקנו, ע"ש. וגם בשו"ת "תורה לשמה" (סאלה ס"ט), דיבר על אורך הפאות, ע"ש. ושאלתינו היא, האם לפי הבן איש חי זיע"א צריך לגדל פאות?

תשובה: יש לנו מעשה רב, הרי אנו רואים את הפאות של רבנו הבן איש חי זיע"א בעצמו, וכן את הפאות של רבנו בעל כף החיים זיע"א שאינן עבות במיוחד. ועוד, יתכן שעצם הדבר שאלו שערות שניתן להחזיק בהם, זה כבר נקרא עבות, ודי בזה. וזה דומה להלכות גזיר, שפסק הרמב"ם בהלכות גזירות (פ"ה ה"א), שאסור לנזיר להסתפר, ואם גילח ראשו והשאיר מעט שערות בגודל כזה שיש בהם כדי לכוף ראשו לעיקרו, אינו לוקה, ע"ש והבן.

וכן משמע מהרמב"ם בהלכות ע"ז (פ"ב ה"ו), שדי להשאיר ארבעים שערות, וכמוכן שאין בזה עובי הניכר (ועי' זכחסי יט. בכ"ש ב"ה י"א סע"ו).

וצא ולמד, שכל גדולי ישראל הספרדים שלנו, גדולי וחכמי התורה, אין להם פאות כלל ועיקר. וביניהם הגאון רבי יהודה צדקה, רבנו האור לציון, הרב יוסף עדס, הרב יהודה מועלם, ועל צבאם הגאון הגדול רבנו עזרא עטיה זיע"א, כך שאין צורך לדבר על זה. ומי שמחייב לעשות פאות ארוכות ועושה מזה עיקר, הרי זה בגדר מורה הלכה בפני רבו, ואסור לעשות כן.

ומצינו כיוצא בזה גם בהוצאת הציציות מחוץ לבגדים, שרבותינו הספרדים לא נהגו בזה. ומן רבנו הגדול זיע"א פסק שלא להוציא את הציציות על פי הקבלה. ורבנו האור לציון זיע"א הוסיף שהמחמיר להוציאן, הרי